

Co to jest unia bankowa?

Unią bankową powszechnie został nazwany system instytucjonalno-regulacyjny tworzący wspólną dla strefy euro sieć bezpieczeństwa dla sektora finansowego. Składa się ona obecnie z jednolitego mechanizmu nadzorczego (SSM) oraz jednolitego mechanizmu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (SRM). Uzupełnieniem dla działania tych instytucji jest jednolity system regulacji dla wszystkich krajów UE, na który składają się dyrektywa i rozporządzenie dot. wymogów kapitałowych (CRDIV/CRR), dyrektywa dotycząca gwarantowania depozytów oraz dyrektywa dotycząca restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków. W unii bankowej uczestniczyć także mogą Państwa spoza strefy euro mogą po złożeniu i rozpatrzeniu wniosku o nawiązanie bliskiej współpracy. Głównym celem dalszej integracji w zakresie regulacji sektora finansowego było zwiększenie odporności sektora finansowego na skutki przyszłych kryzysów finansowych. Za istotną uznano potrzebę ograniczenia ryzyka, iż potencjalny koszt związany z ratowaniem podmiotu sektora bankowego – zwłaszcza gdy podmiot ten prowadzi działalność w skali międzynarodowej – byłby ponoszony przez sektor publiczny tylko jednego z krajów (tego, w którym bank jest zarejestrowany). Regulacje z zakresu unii bankowej mają na celu także ograniczenie fragmentacji rynku poprzez harmonizację przepisów dotyczących sektora finansowego.

Jednolity Nadzór Bankowy (Single Supervisory Mechanism, SSM) jest zlokalizowany w Europejskim Banku Centralnym (EBC). EBC przejął bezpośredni nadzór nad istotnymi grupami bankowymi w strefie euro. Istotność instytucji jest rozpatrywana z punktu widzenia skali działalności (na tle całej strefy euro lub danego państwa członkowskiego) oraz z uwagi na transgraniczny model działania. Nadzór nad działalnością mniejszych banków został pozostawiony w gestii lokalnych nadzorców. W ramach EBC utworzono Radę ds. Nadzoru (Supervisory Board), która odpowiada za zadania z zakresu nadzoru, w tym za przygotowanie i wstępne podejmowanie decyzji z zakresu nadzoru mikroostrożnościowego. Jednak formalnie za decyzje odpowiedzialna jest Rada Prezesów, która ostatecznie zatwierdza decyzje przyjęte przez Radę ds. Nadzoru.

Jednolity Mechanizm Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (Single Resolution Mechanism, SRM) rozpocznie funkcjonowanie w 2016 r., jednak już 19 grudnia 2014 r. została utworzona Jednolita Rada ds. Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji. W okresie przejściowym tj. do 2016 r. celem Rady jest przygotowanie działania SRM. Rada ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji będzie odpowiedzialna za przygotowanie planów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji dla banków o systemowym znaczeniu, podlegających nadzorowi ECB oraz dla transgranicznych grup bankowych. W przypadku pozostałych banków właściwe będą krajowe organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, o ile sam proces restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji nie będzie wymagał finansowania ze środków wspólnotowych. Na mocy rozporządzenia został również utworzony Jednolity Fundusz Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji (Single Resolution Fund), który będzie finansowany ze składek ex ante sektora bankowego. Fundusz będzie wykorzystywany na przeprowadzenie procesu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Docelowo (w ciągu 8 lat) fundusz ma zgromadzić 1% wartości gwarantowanych depozytów w państwach należących do unii bankowej, co na chwilę obecną odpowiada wartości ok. 55 mln EUR. Zasady przekazywania składek oraz zasady korzystania ze środków zostały ustalone w

umowie międzyrządowej (IGA). Dodatkowo umowa ta określa sposób finansowania restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w okresie przejściowym. Rada będzie funkcjonować w dwóch konfiguracjach (sesjach) – plenarnej i wykonawczej. Podczas sesji wykonawczej Rada podejmuje decyzje z zakresu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji i obraduje w składzie: przewodniczący, członkowie stali mianowani przez Radę UE oraz przedstawiciele organów ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji z krajów, w których działa dana instytucja bankowa. W sesjach wykonawczych mogą ponadto uczestniczyć stali obserwatorzy – przedstawiciele KE i EBC, przedstawiciel EBA oraz przedstawiciele krajowych organów ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji z pozostałych krajów SRM. W obradach sesji plenarnej uczestniczą: przewodniczący, stali członkowie, po jednym przedstawicielu krajowego organu ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji z każdego państwa uczestniczącego oraz stali obserwatorzy (bez prawa głosu). Podczas sesji plenarnych Rada będzie podejmowała decyzje dotyczące rocznego planu prac, ustalania budżetu, strategii inwestycyjnej oraz inne decyzje finansowe m.in. dot. wysokości składek lub wprowadzenia składek ex post.

Unię bankową uzupełnia obecnie skoordynowany system gwarantowania depozytów. Jednak w przyszłości unia bankowa zostanie rozszerzona o wspólny systemem gwarantowania depozytów (European Deposit Insurance Scheme - EDIS). W listopadzie 2015 r. Komisja Europejska opublikowała projekt utworzenia jednolitego funduszu gwarantowania depozytów w strefie euro. Obecnie projekt ten jest w fazie konsultacji.